

The background features a blue-toned collage. At the top, a curved line represents a data series with various numerical values. Below this, silhouettes of people in various activities (walking, pushing a stroller, riding a bicycle, walking with a cane) are shown. In the center, there are silhouettes of an excavator, an offshore oil rig, and a ship. At the bottom, there are silhouettes of people's heads and shoulders. The overall theme is economic and social development.

Statsbudsjettet 2012

Makroøkonomiske utsikter

Statssekretær Roger Schjerva

UiB 28.10

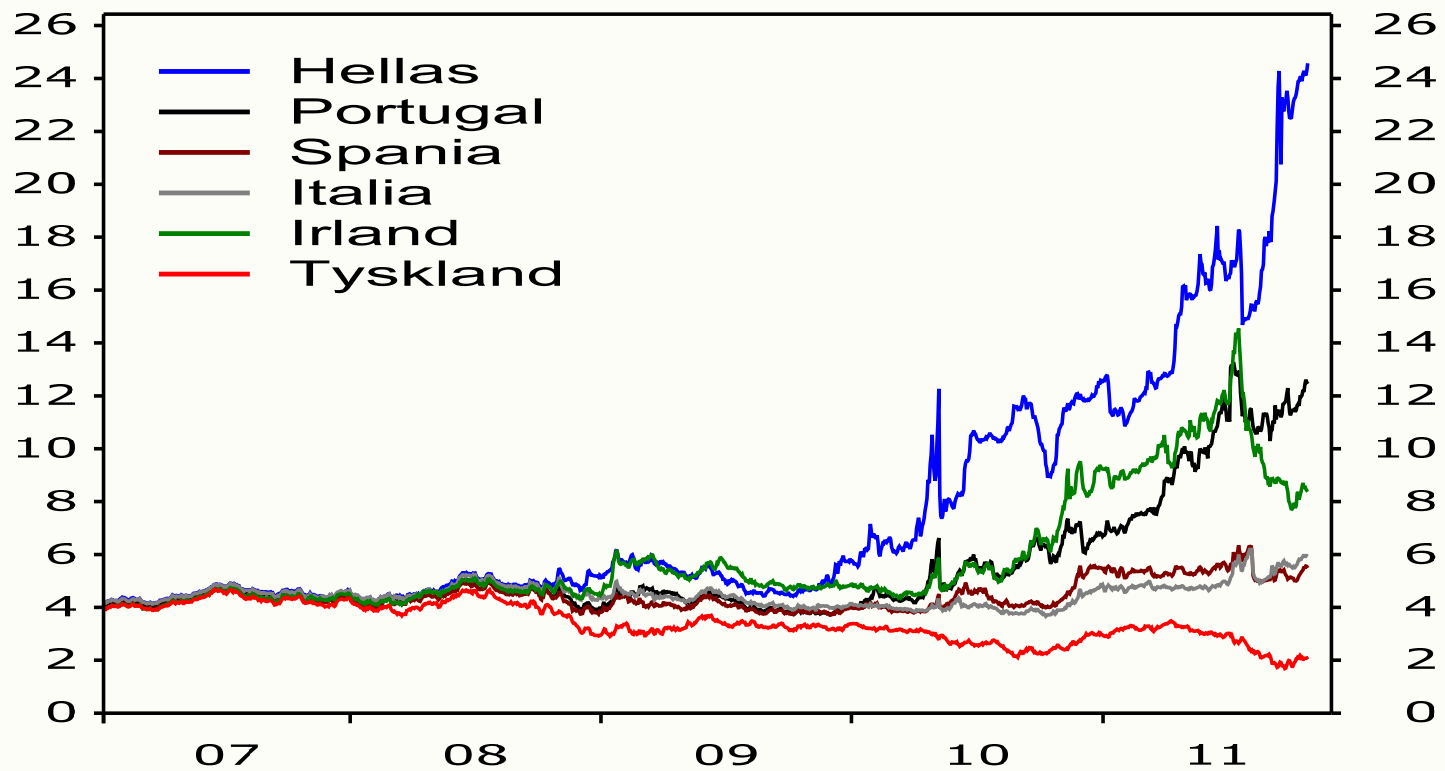
The National Debt Clock in midtown Manhattan

Renten på statslån kraftig opp

Rente på 10-års statsobligasjoner

Prosent

Kilde: Reuters EcoWin

... og vil også Italia falle?

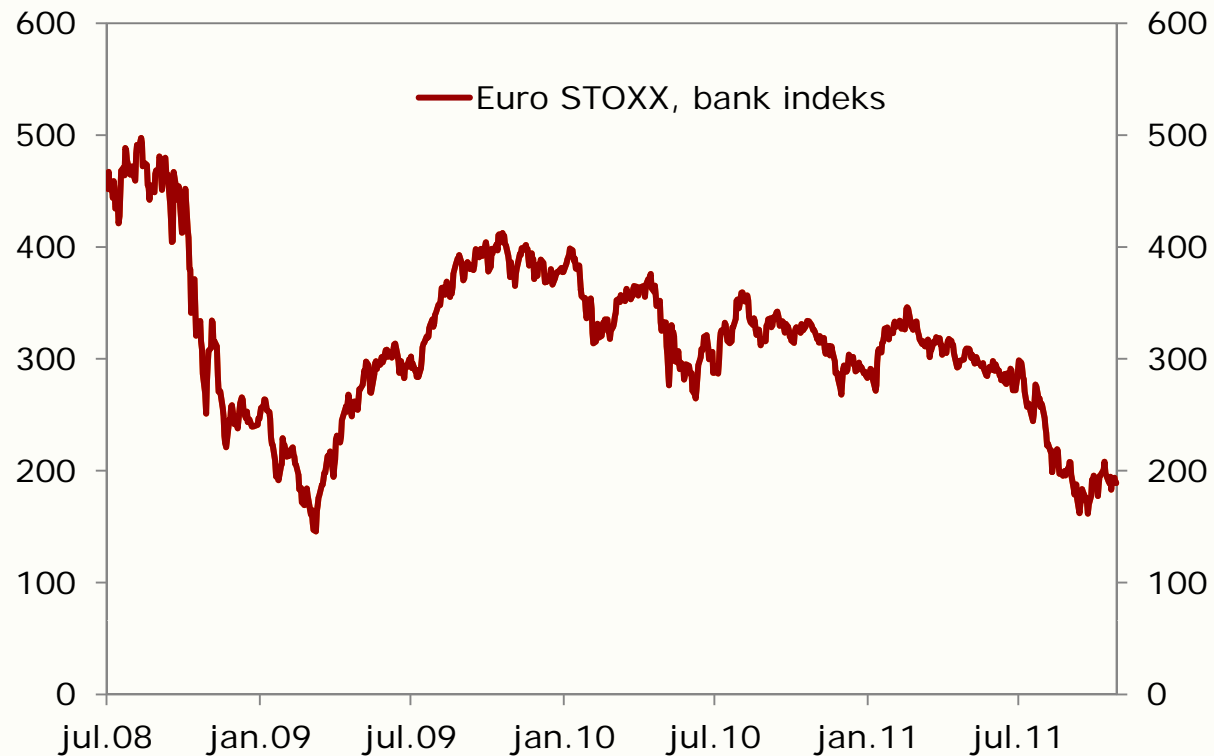

© Aftenposten

Kraftig fall i børskurser – særlig finansaksjer

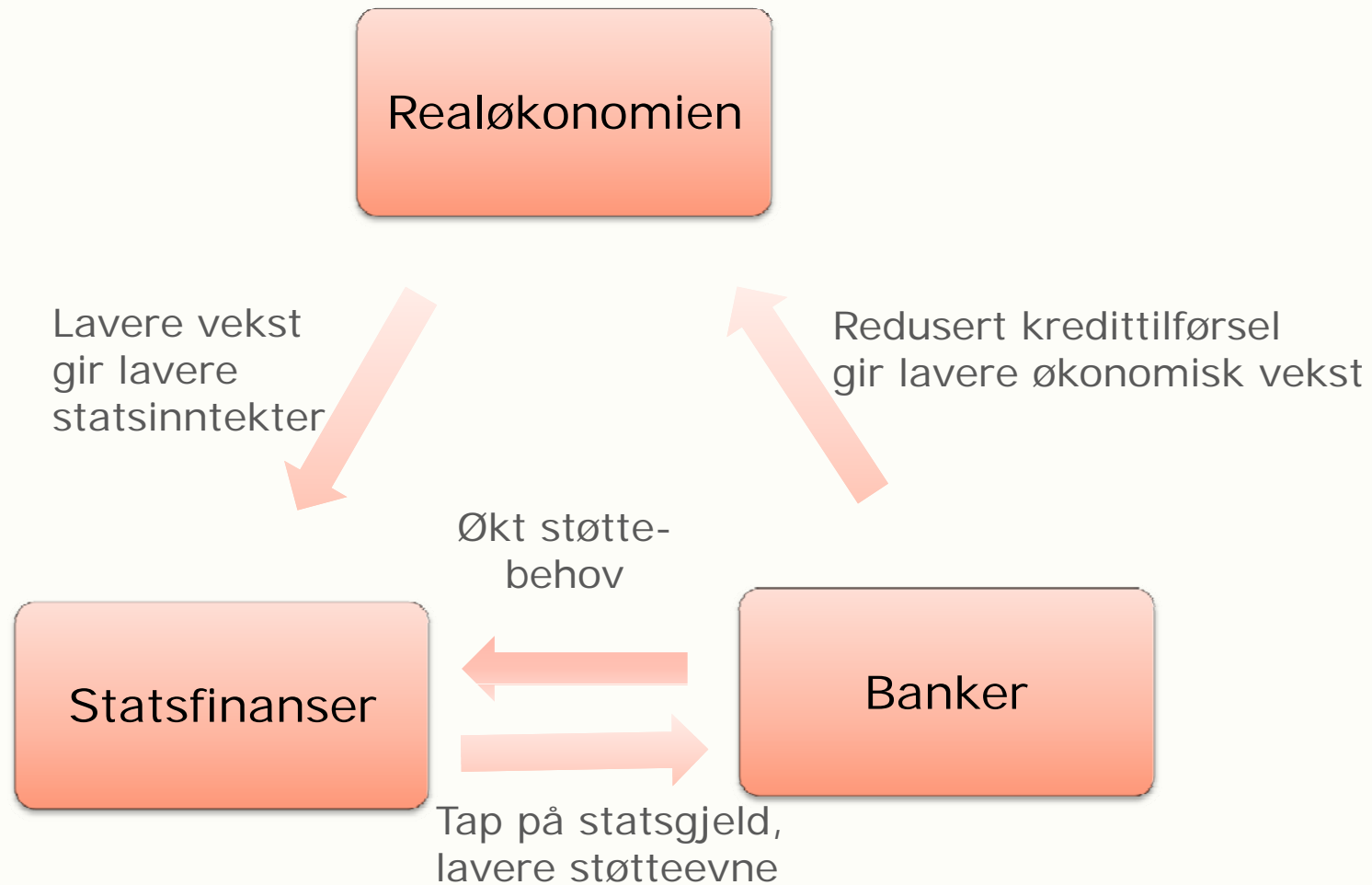
Kursfall viser redusert tillit til banker i euroområdet

Kurser på bankaksjer. Euroområdet. Indeks

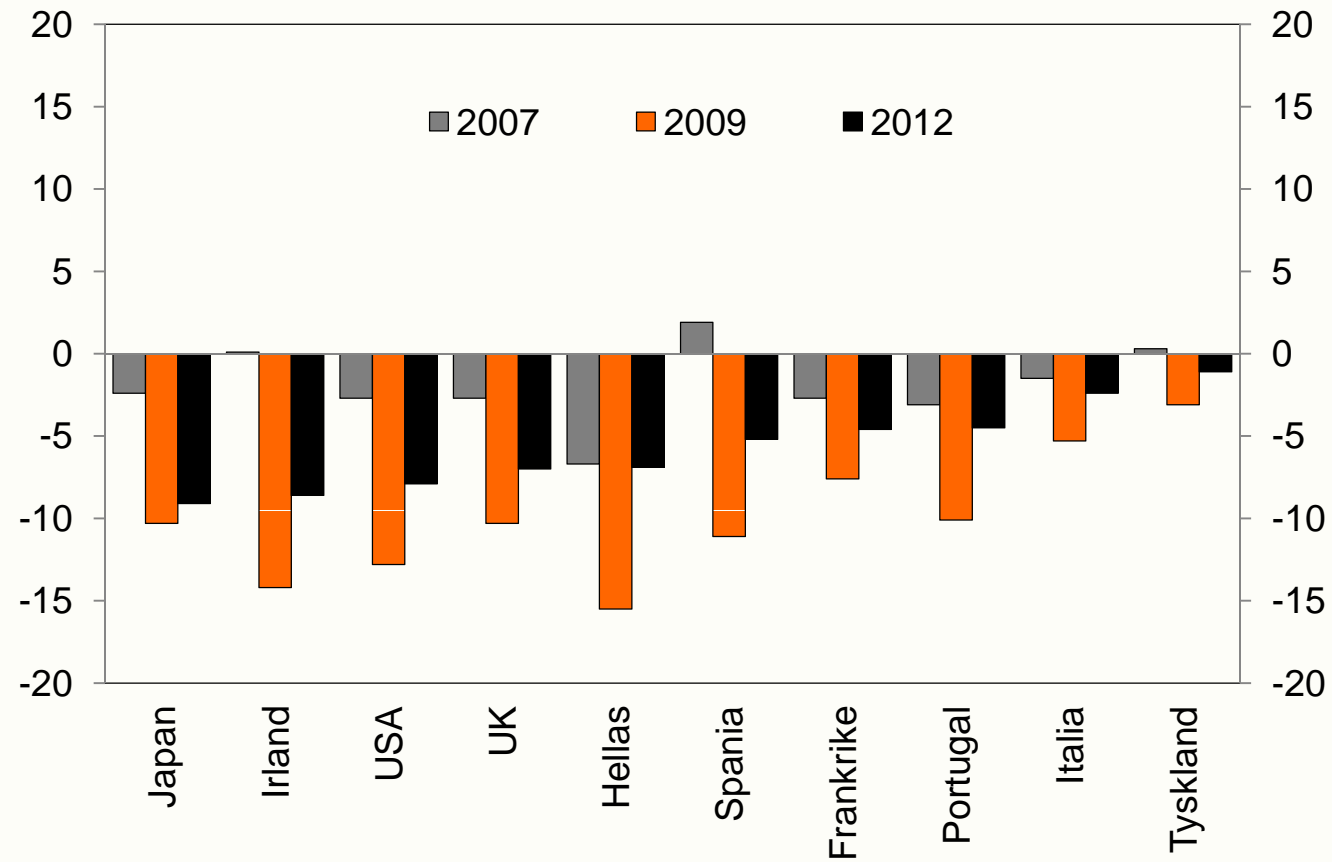

Kilde: Reuters EcoWin

Negativt samspill

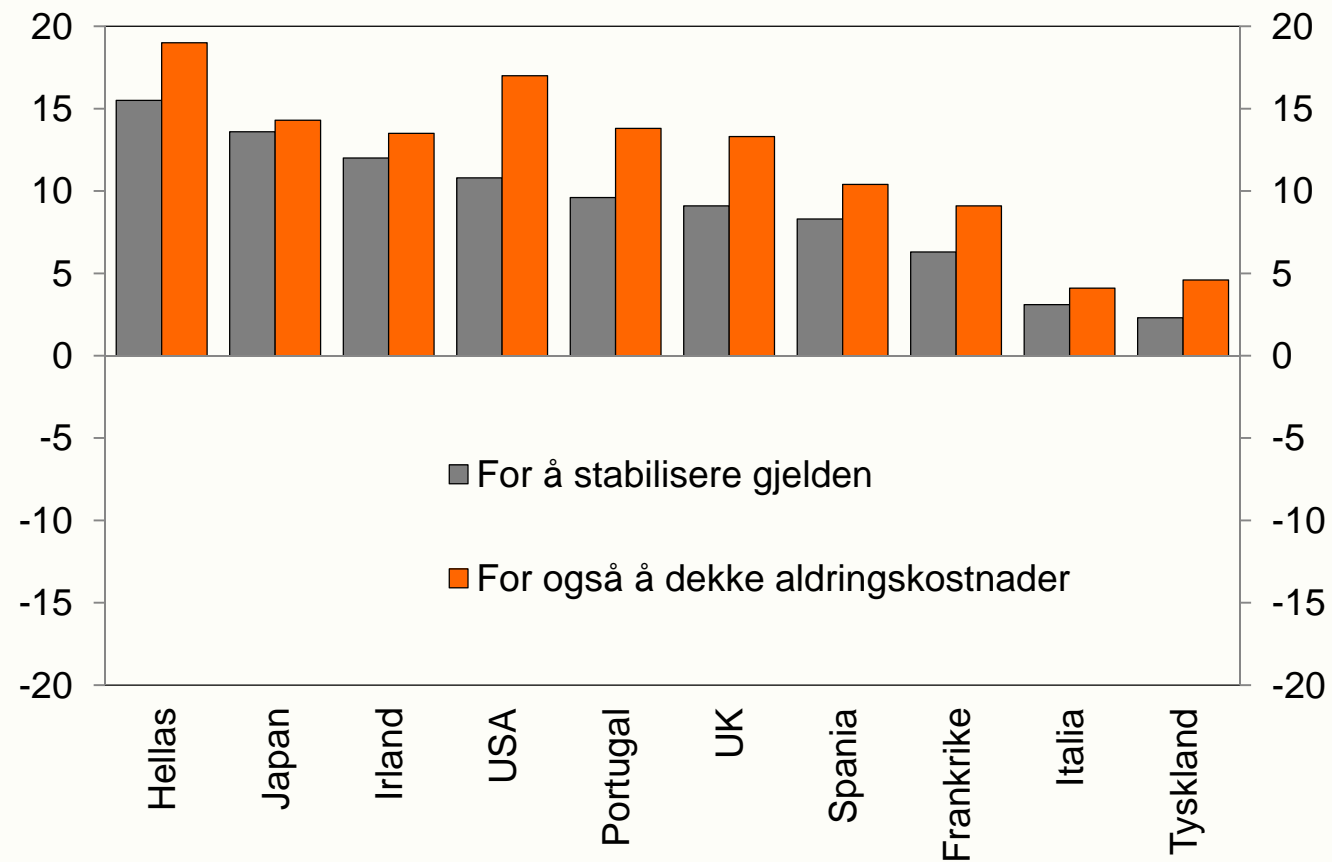

Budsjettoverskudd i % av BNP

Figur 2.2 A

Innstrammingsbehov fra 2010 i % av BNP

Kilde: IMF Fiscal Monitor, sept. 2011.

Hvem sitter på gjelden?

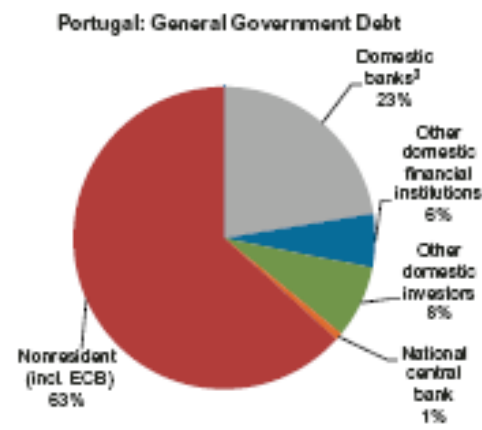
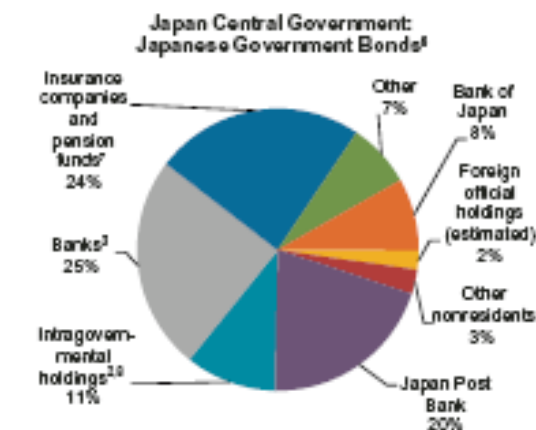
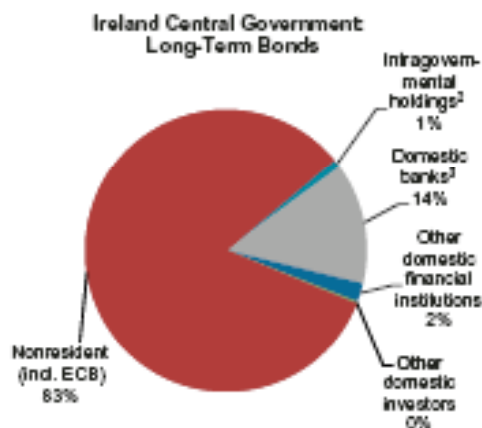
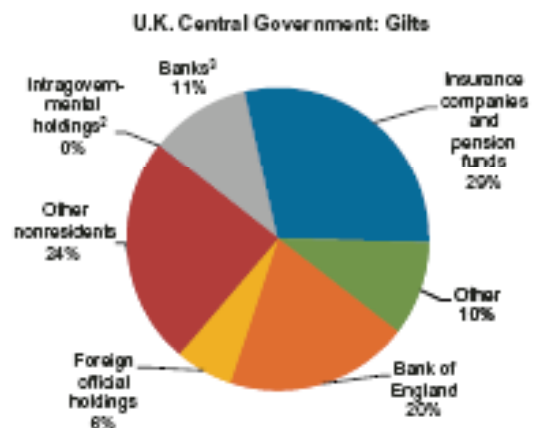
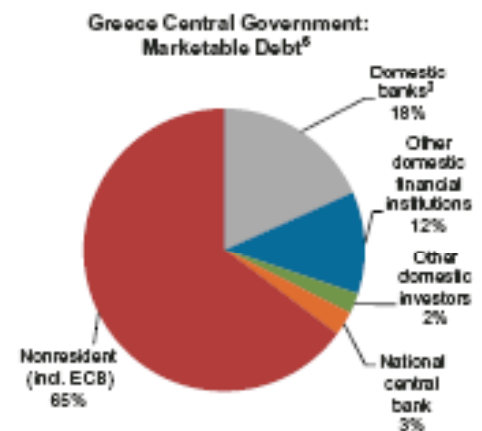
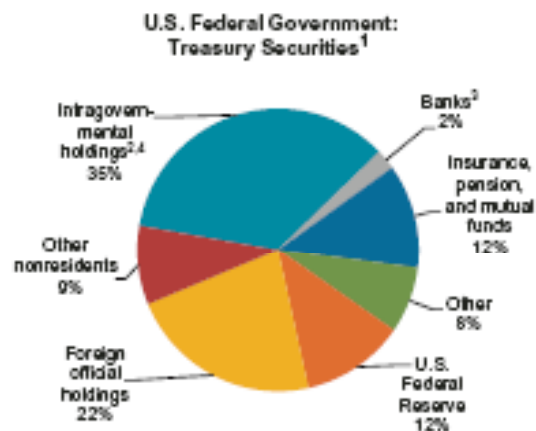
- Innland/utland (rød)?
- Sentralbanker (gul og oransje)?

Eurolandene låner ikke i egen valuta:

- mer utsatt for kapitalflukt og økte lånekostnader
- kan ikke finansiere seg med seddelpressen
- kan ikke så lett gi likviditetslån til banker i trøbbel

Kilde: IMF Fiscal Monitor, sept. 2011.

Holders of Government Debt (Percent of total outstanding)

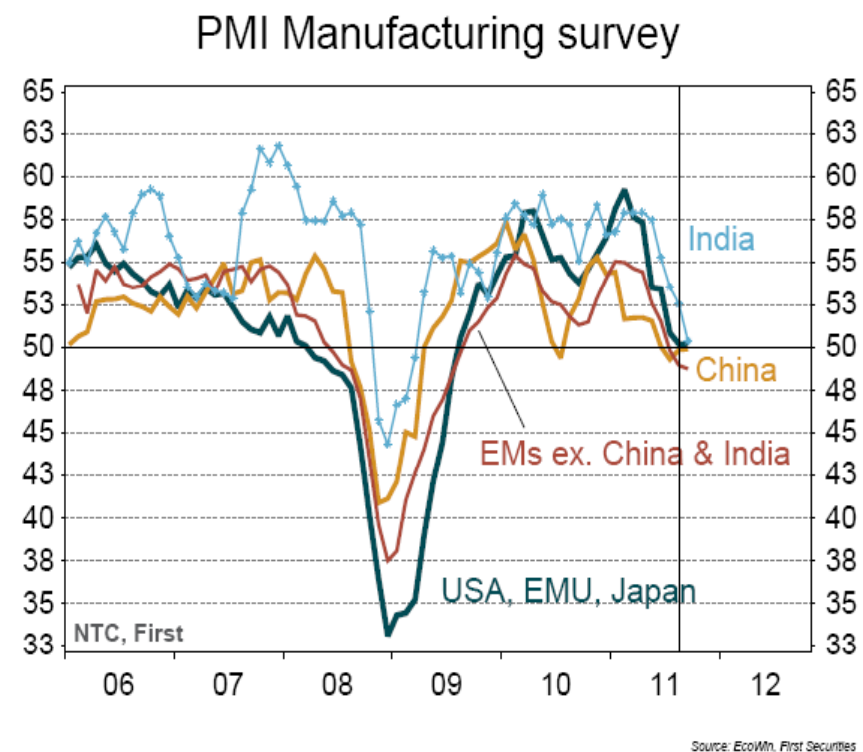
Nasjonalstatene i ØMU er mer sårbare

- Eurolandene låner ikke i egen valuta:
 - mer utsatt for kapitalflukt og økte lånekostnader
 - kan ikke finansiere budsjettunderskudd med seddelpressen
 - kan ikke så lett gi likviditetslån til banker i trøbbel
- Resultat (iflg. De Grauwe):
 - **Økt risiko for soliditetskrise**
En likviditetskrise blir fort en soliditetskrise hvis lånerenten øker til et nivå som ikke kan bæres over tid.
 - **Økt risiko for bankkrise**
To grunner:
 - 1) Bankene sitter normalt på store beholdninger av statspapirer som faller i verdi når staten får problemer
 - 2) Sentralbankens rolle som *lender of last resort* vanskeliggjøres
 - **Redusert handlingsrom i finanspolitikken**
Må i større grad ta hensyn til virkninger på lånerenten.
- Dessuten:
Kan ikke bruke ekspansiv pengepolitikk for å motvirke konsolidering i finanspolitikken.

Veier ut av uføret på kort sikt

- Tilstrekkelig likviditet til solvente stater
EFSF er blitt styrket ved at man kan "geare" kapitalen.
Vil evt. ECB kunne fortsette å kjøpe statspapirer?
- Styrke bankenes egenkapital
Om nødvendig ved myndighetens støtte. Stater kan låne fra EFSF til dette formålet.
- Tilstrekkelig likviditet til solvente banker
ECB har på nytt startet opp med lange likviditetslån. Ble også sikret for greske banker.
- Fortsatt oppfølging av utsatte land
 - Hellas kan neppe leve med dagens gjeldsnivå – nedskrivning nødvendig
 - Irland og Portugal vil kunne klare seg
 - Italia er trolig *too big to rescue*, men selv om gjelden er høy er underskuddet lite. Italia er på en bærekraftig bane, men ikke hvis renten kommer opp i over 5-6 pst. over tid.
- Konsolidering uten økonomisk bråstopp
 - Ekspansiv pengepolitikk
 - Ekspansiv finanspolitikk i de best stilte landene?
 - Vekstfremmende strukturtiltak

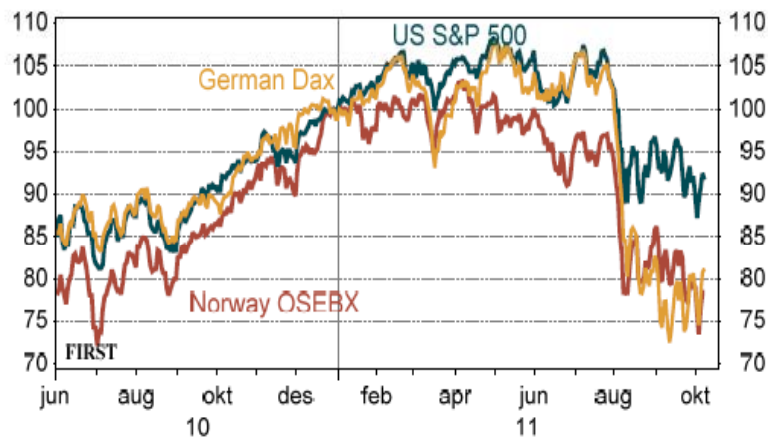
Kraftig fall i forventningsindikatorer

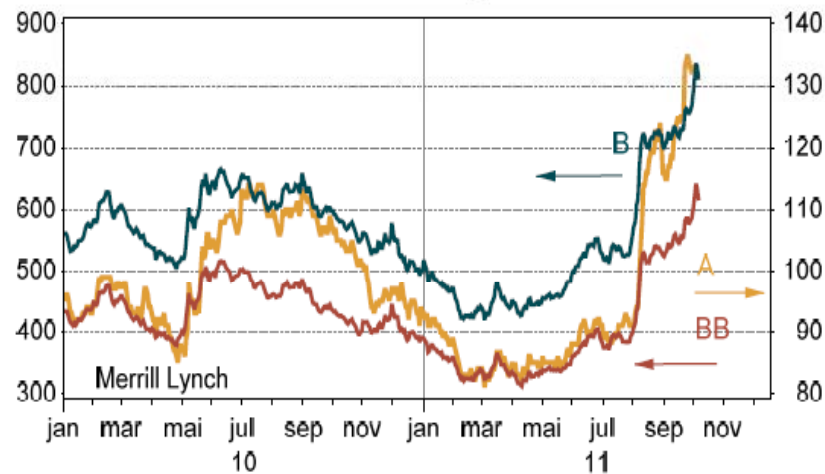
Svekkelse på bred front i internasjonal økonomi

Stock Markets indices

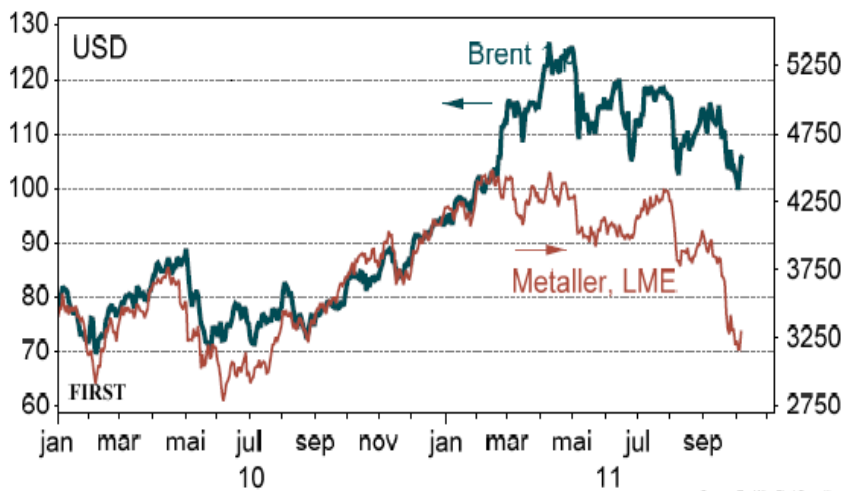
Dec 31 2010 = 100

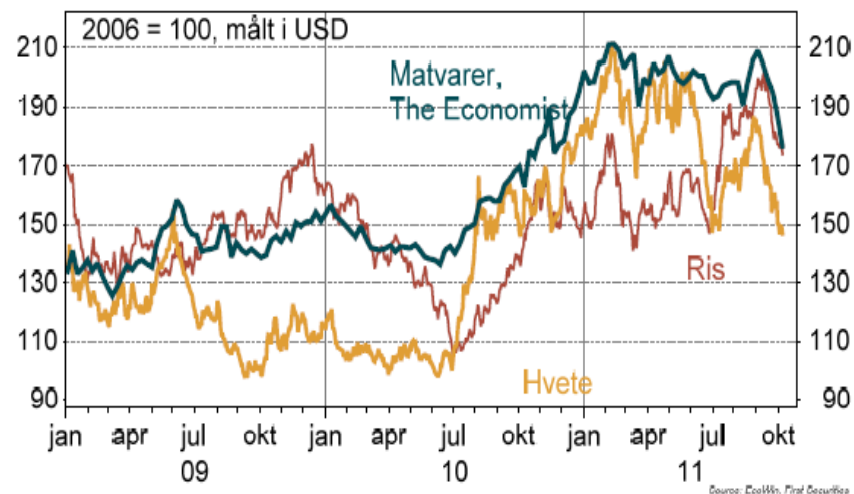
Global credit spreads

Olje- og metallpriser

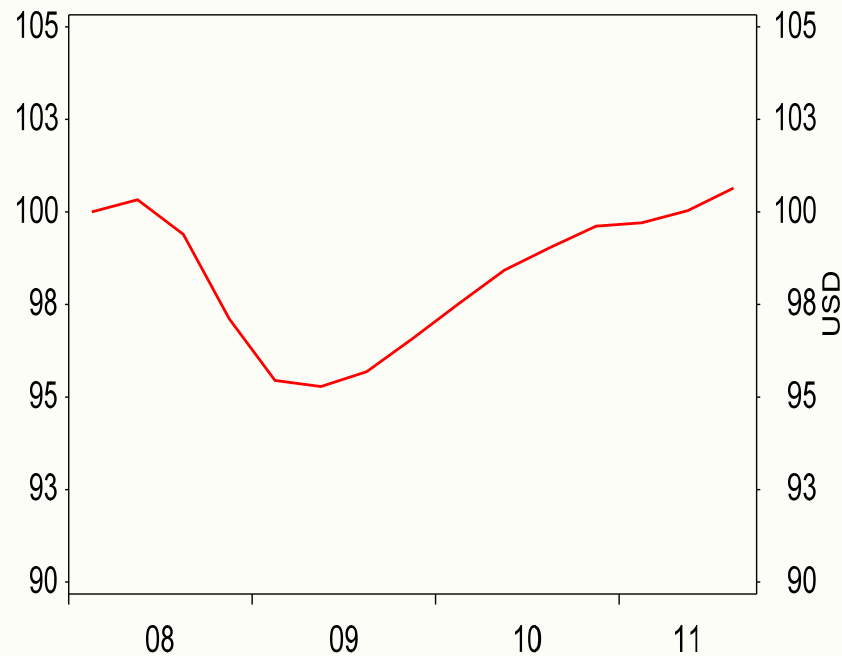

Matpriser

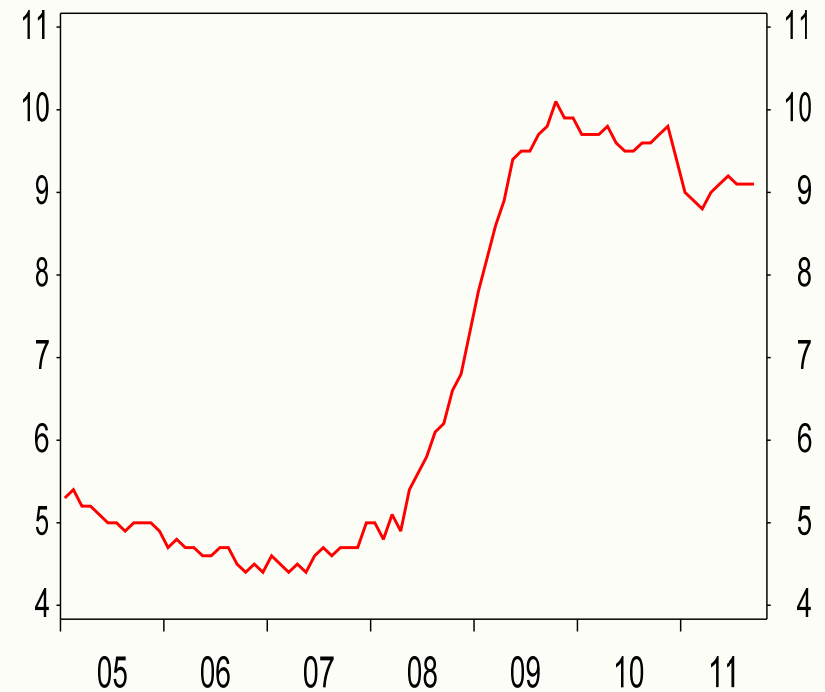

Også USA har store utfordringer

Bruttonasjonalprodukt USA 2008-2011.
Sesongjusterte volumindekser
1. kv.2008= 100

Arbeidsledighet i USA 2005-2011
AKU. Prosent av arbeidsstyrken

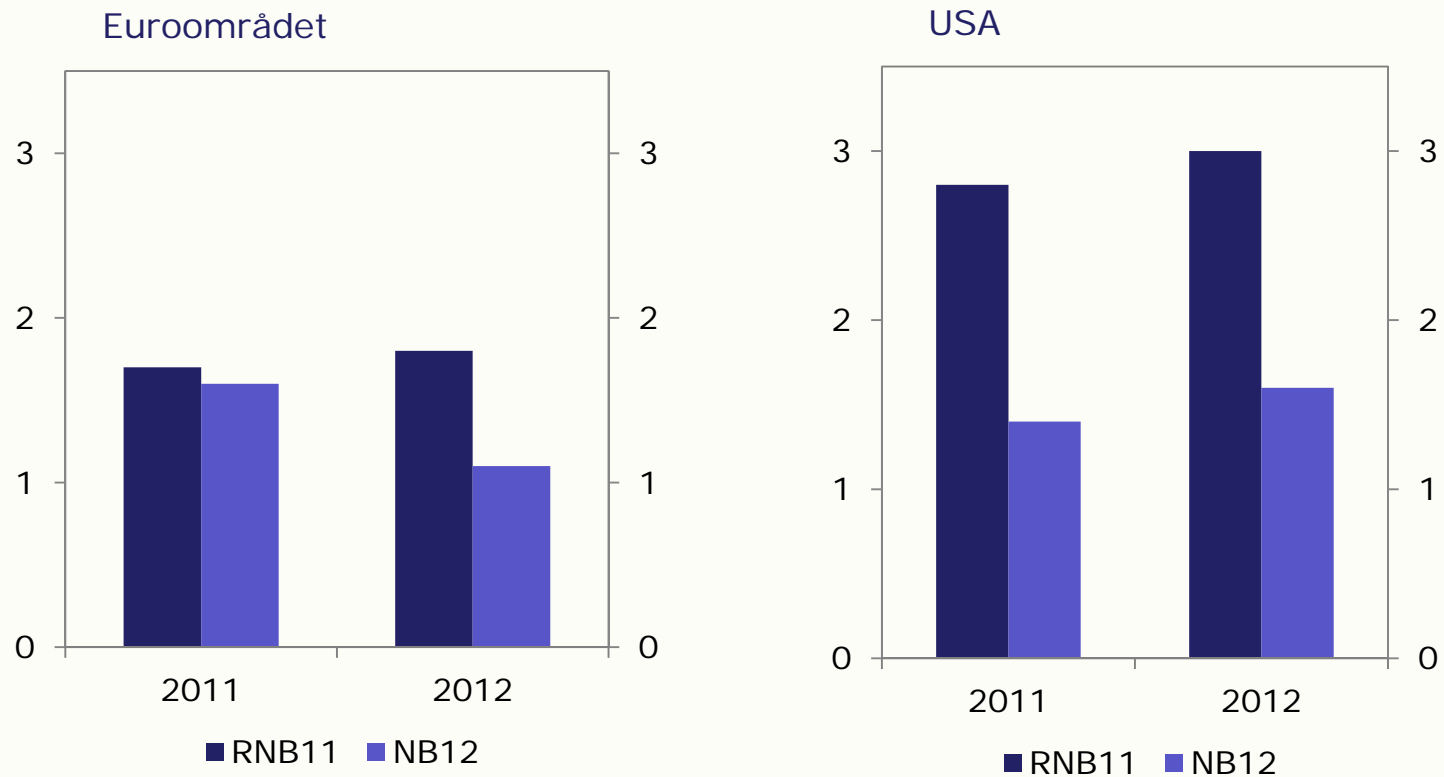

Kilder: Reuters EcoWin og Finansdepartementet

Lavere vekst i internasjonal økonomi

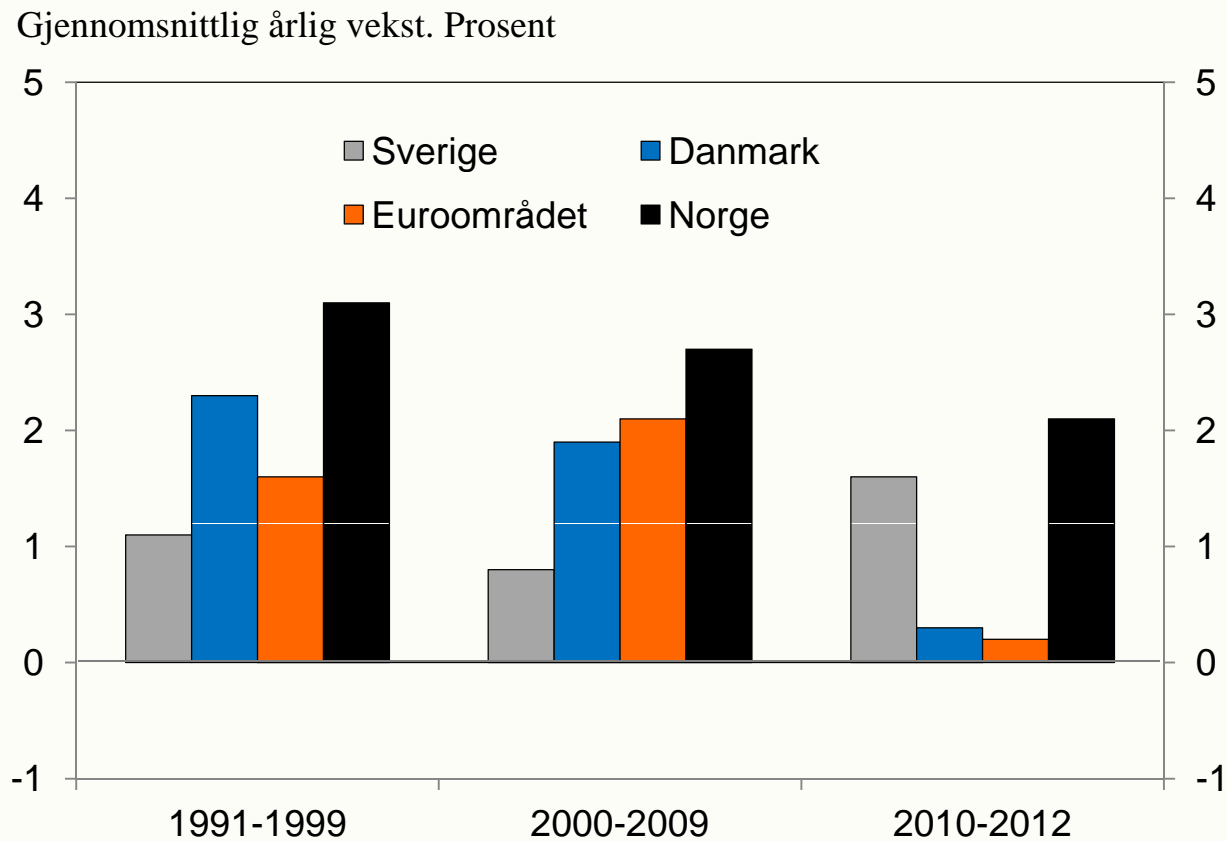
Anslått vekst i BNP på ulike tidspunkt

Prosentvis vekst fra foregående år

Kilde: Finansdepartementet

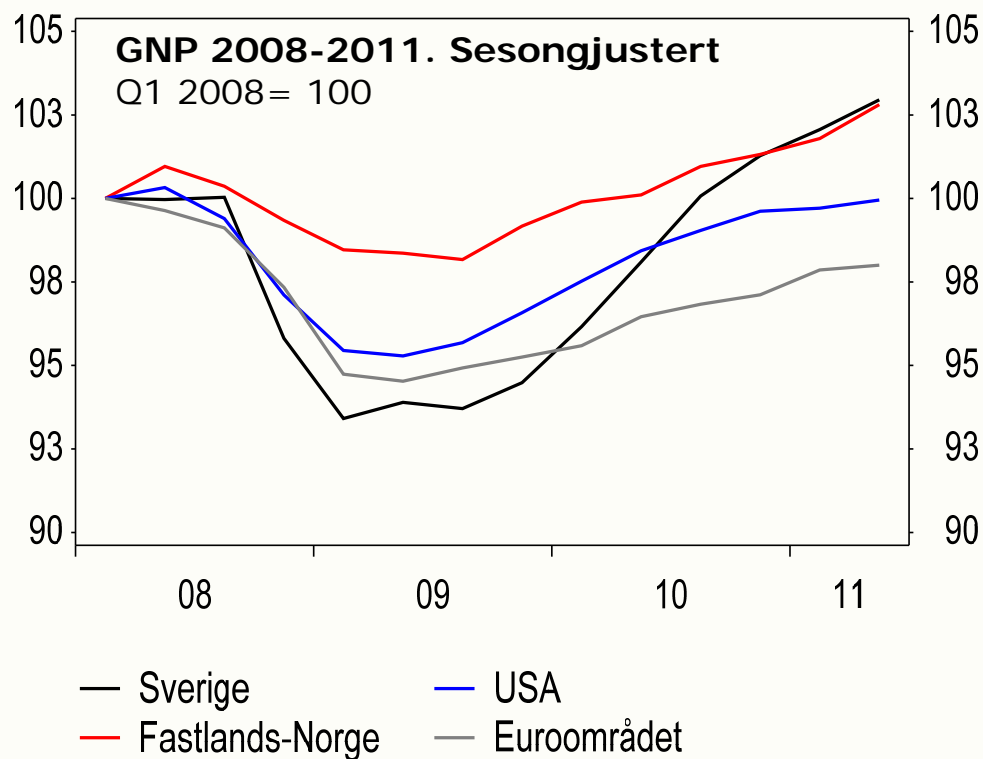
Offentlig konsum drar ned veksten

Figur 2.8B

Norsk økonomi går bra

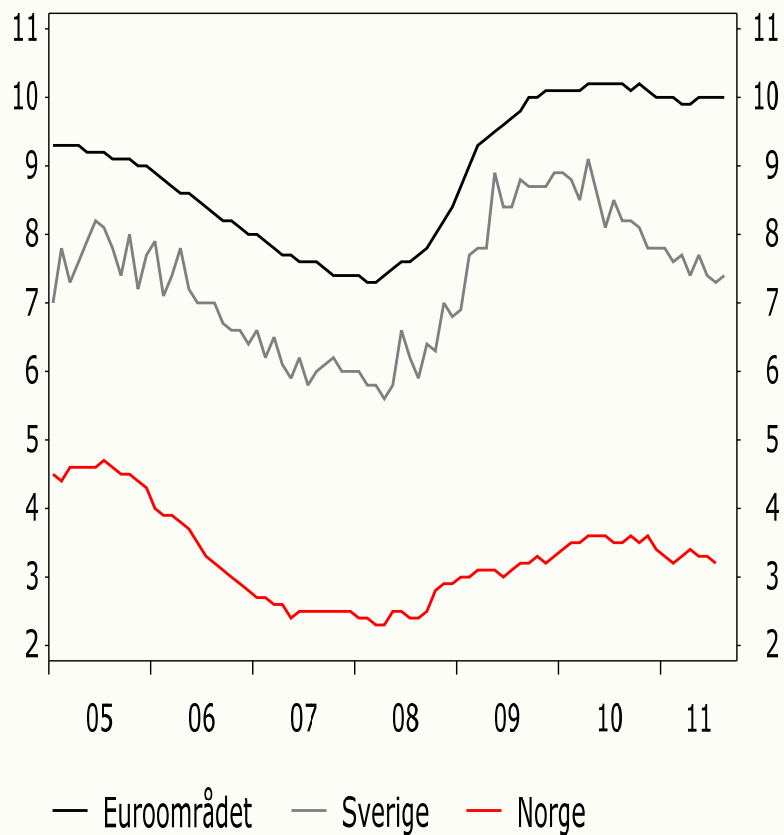
- Ledigheten lav
- Bankene solide
- Drahjelp fra Asia
- Oljeinvesteringene øker

Norsk økonomi har klart seg bra

Ledighet i Norge er lav både i internasjonal og historisk sammenheng

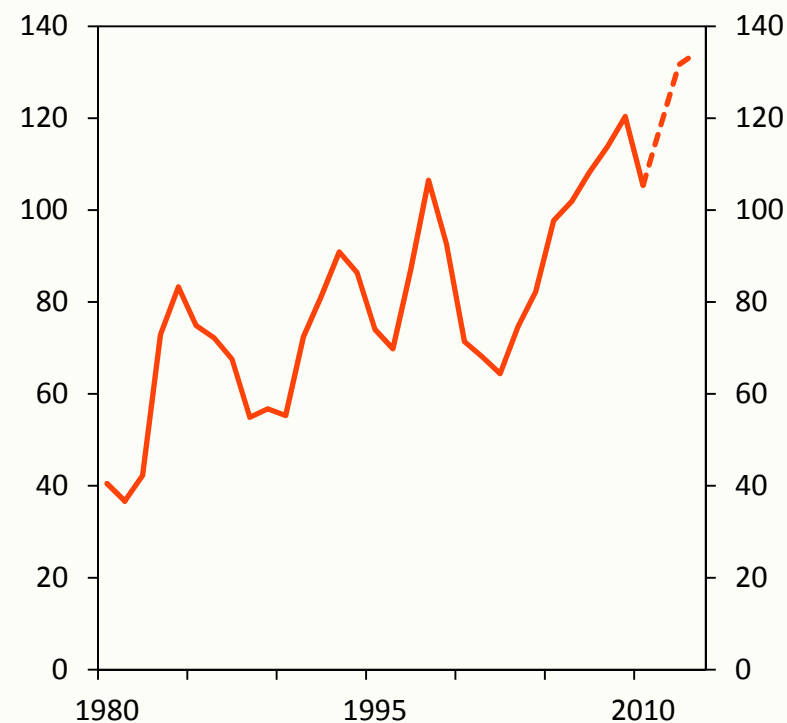
Prosent av arbeidsstyrken

Fortsatt drahjelp fra oljevirksomheten

Investeringer i petroleumssektoren

Mrd. 2007-kroner

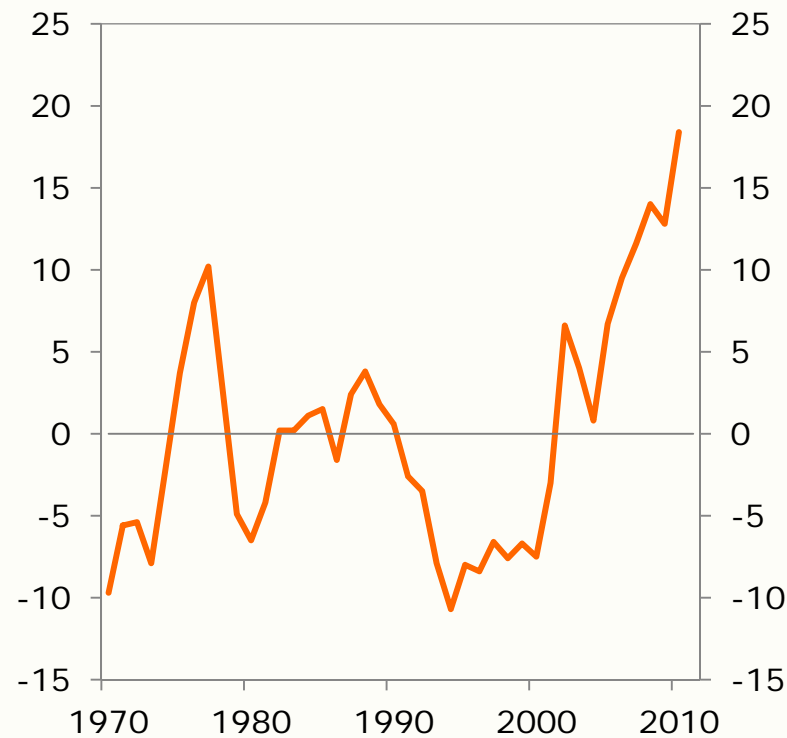
Kilder: Reuters EcoWin, Statistisk sentralbyrå og Finansdepartementet

Men vi står overfor utfordringer

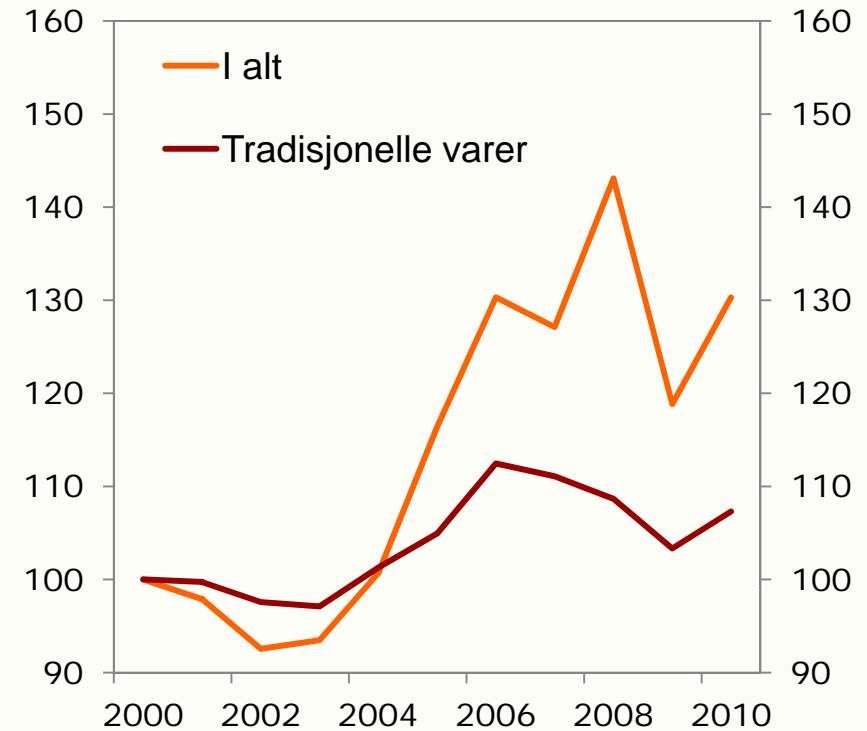
- **Konkurransetsatt sektor er sårbar**
- **Husholdningenes gjeld har økt mye**
- **Aldringen i befolkningen setter generasjonskontrakten på prøve**

Konkurransen utsatt sektor er sårbar

Relative lønninger i felles valuta
1970–2010. Avvik fra gjennomsnittet for perioden. Prosent

Endring i bytteforhold
2000–2010. Indeks 2000=100

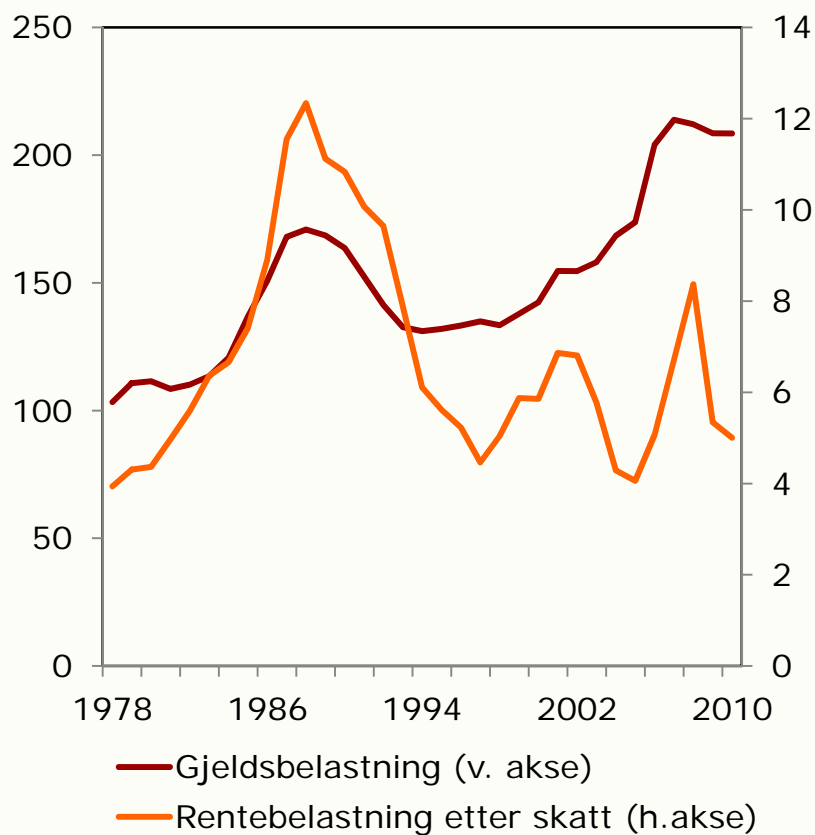

Kilder: Norges Bank, Statistisk sentralbyrå og Finansdepartementet

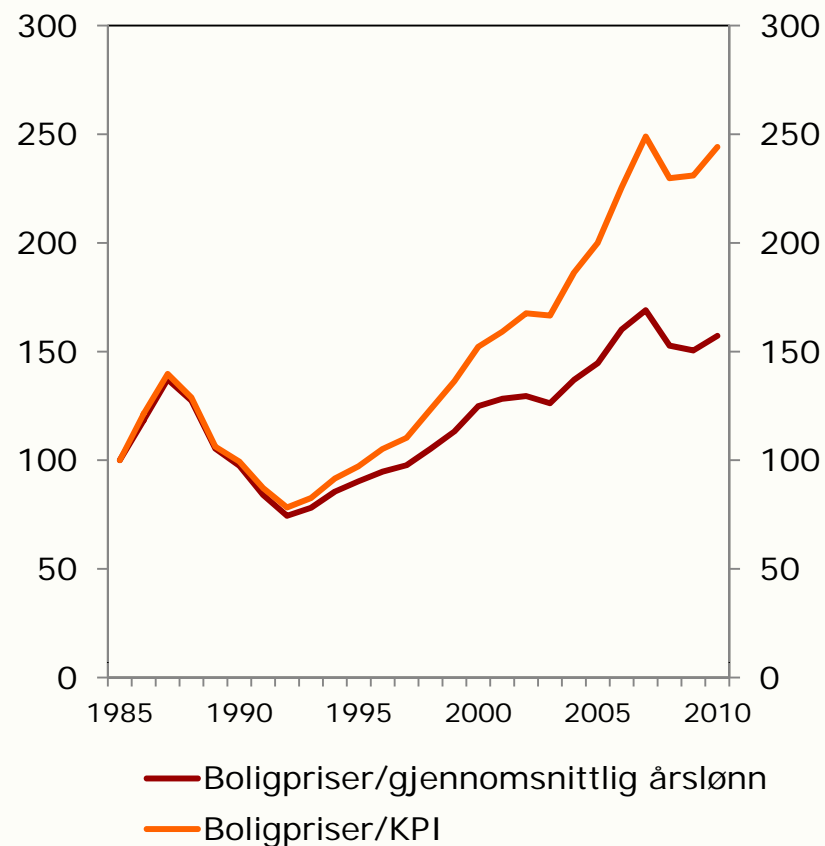
Husholdningenes gjeld har økt mye

Husholdningenes gjeld og renteutgifter

Prosent av disponibel inntekt

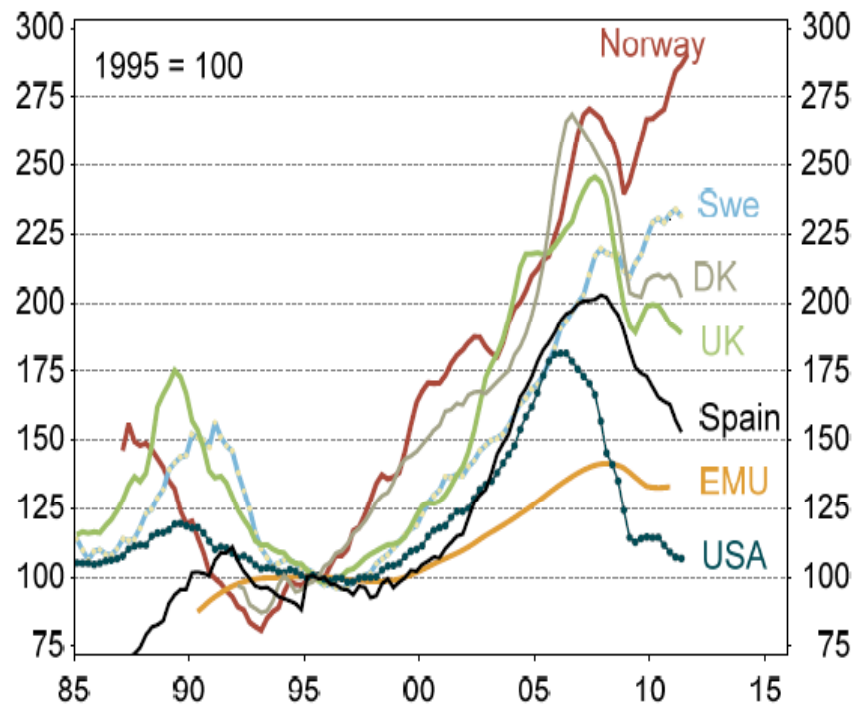

Realboligpriser

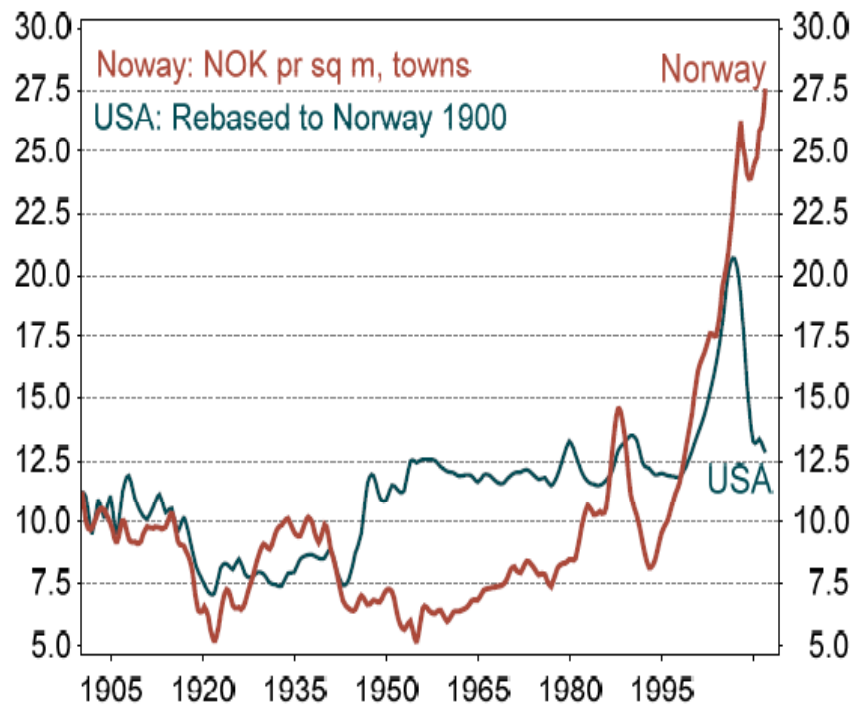

Kilder: NEF-Econ, Det tekniske beregningsutvalget for inntektsoppgjørene og Statistisk sentralbyrå.

Realboligpriser

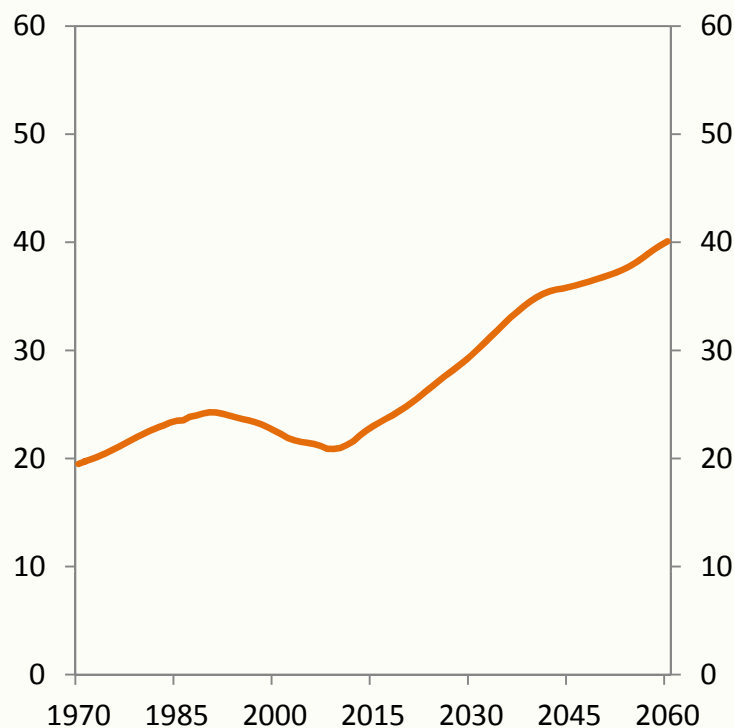
Source: EcoWin, First Securities

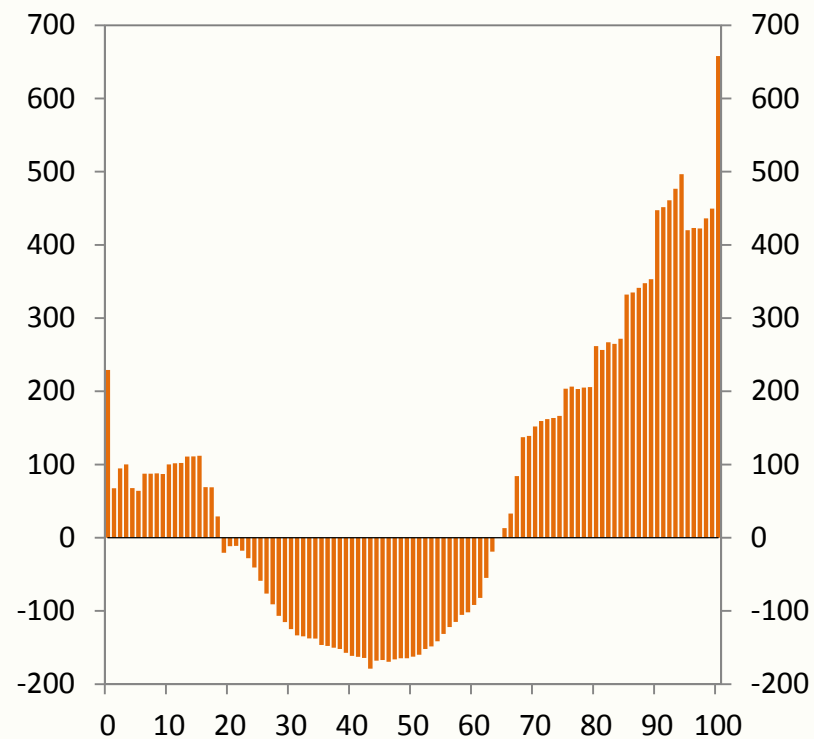
Source: EcoWin, First Securities

Aldringen av befolkningen setter generasjonskontrakten på prøve

Antall eldre i forhold til antall personer i yrkesaktiv alder
Prosent

Netto overføringer etter alder i 2009
1 000 kroner

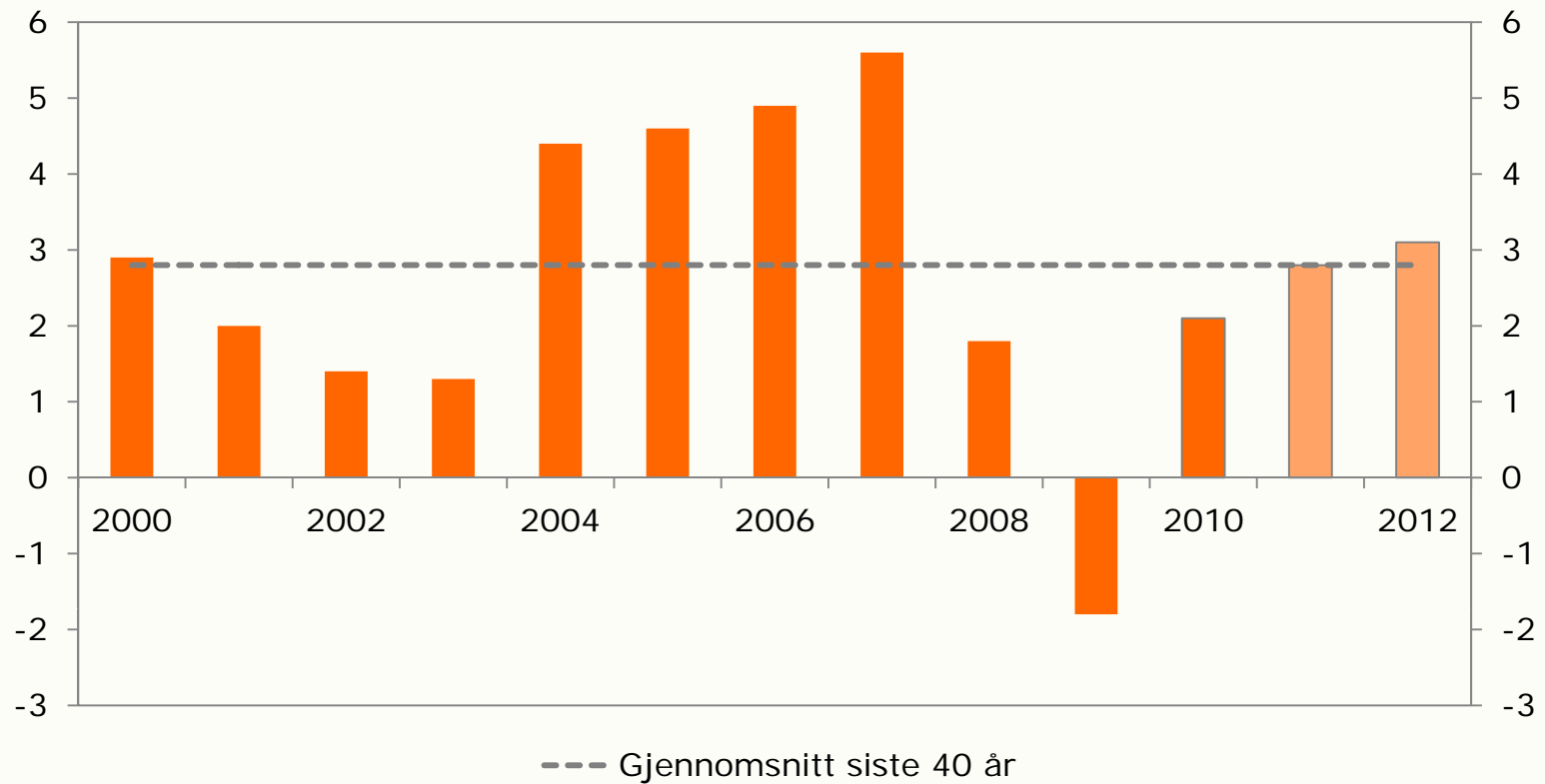

Kilder: Statistisk sentralbyrå og Finansdepartementet

Utsikter til normal vekst i fastlandsøkonomien

Vekst i BNP for Fastlands-Norge

Historiske tall og anslag

Kilder: Statistisk sentralbyrå og Finansdepartementet

Et nytt tilbakeslag ute vil påvirke oss

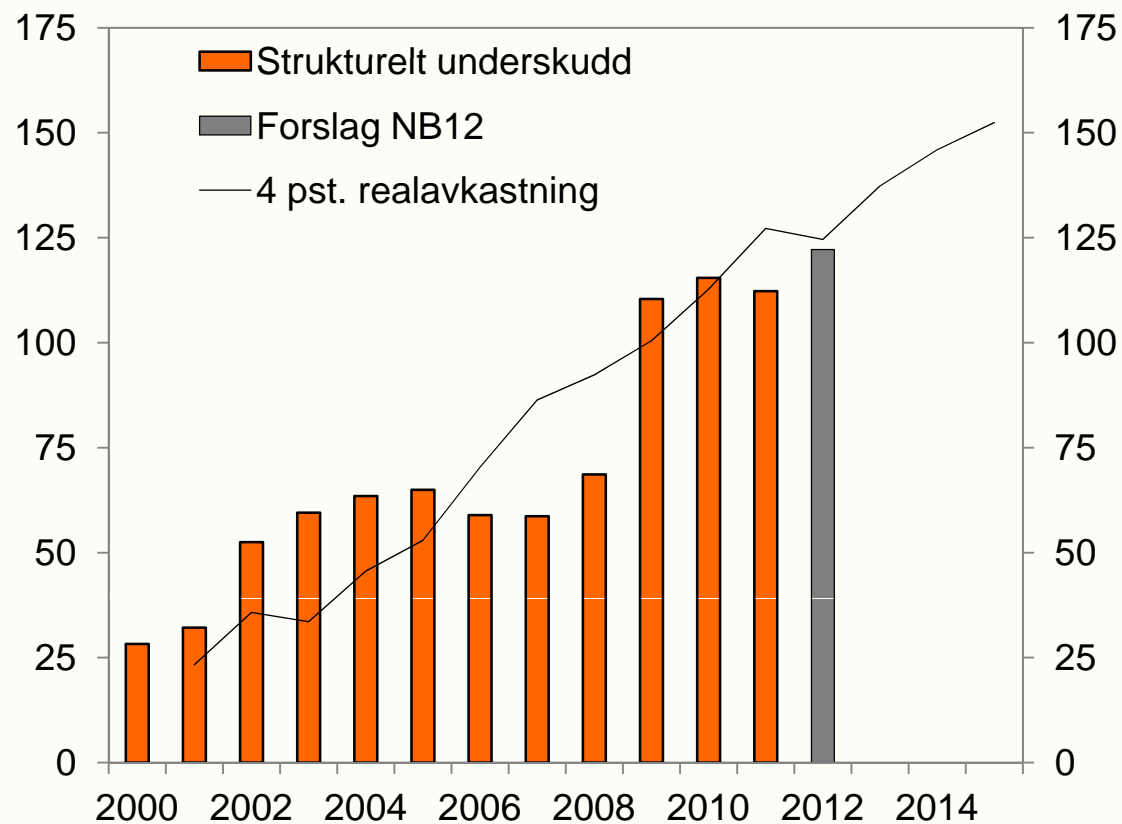
- Lavere eksport gir lavere aktivitet i konkurranseutsatte næringer
- Uro i finansmarkedene kan spre seg raskt og også ramme norske banker
- Lavere oljepris kan dempe investeringsviljen på norsk sokkel

Budsjettet for 2012

- Normalvekst i bruken av oljepenger
- Underskudd i underkant av 4-prosentbanen

Forventet realavkastning av Statens pensjonsfond utland og strukturelt underskudd.

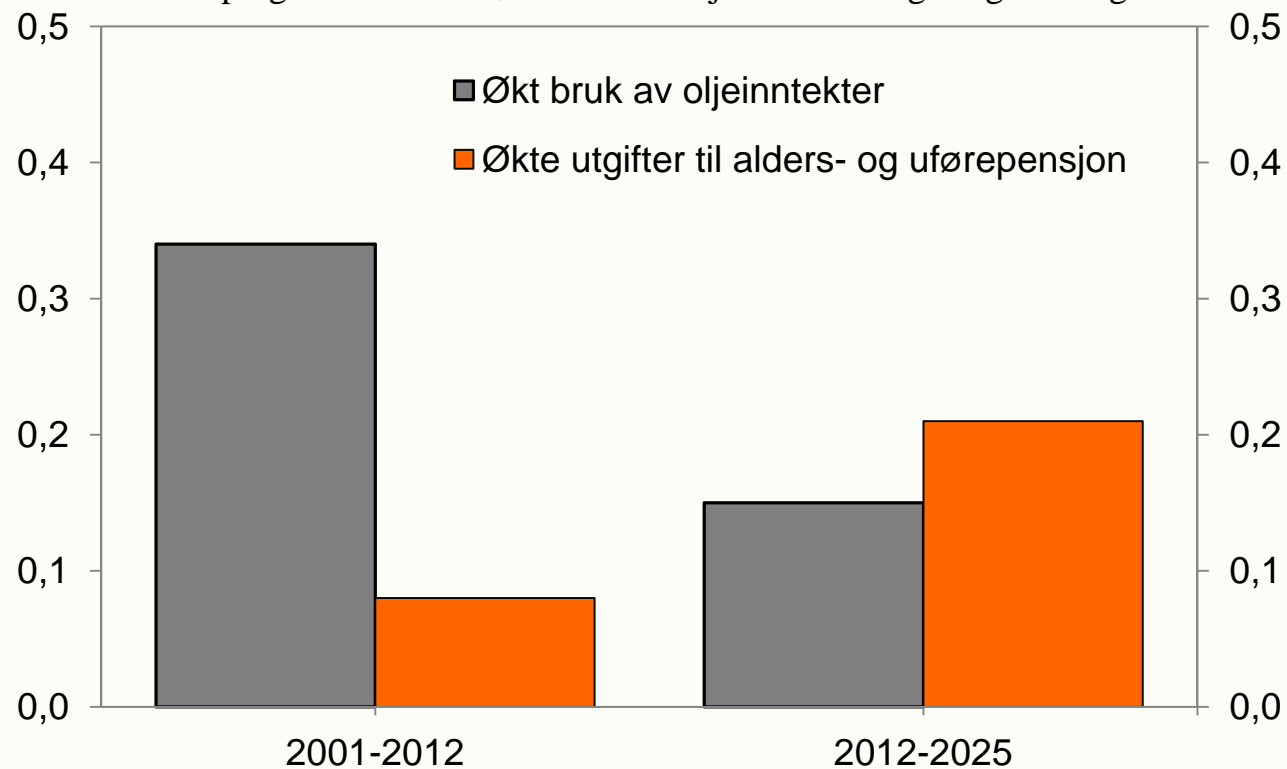
Mrd. 2012-kroner

Kilde: Finansdepartementet

Handlingsrommet i budsjettpolitikken

B. Bidrag til endring i handlingsrommet i budsjett-politikken i prosent av verdiskapingen i fast-landsøkonomien. Gjennomsnittlig årlig endring

Figur 3.5 B

Forbedringer i skattesystemet

- Et godt skattesystem er viktig for økonomiens virkemåte. Da kreves det:
 - Brede skattegrunnlag som åpner for lave satser
 - Symmetrisk behandling av inntekter og utgifter
 - Likebehandling av skattytere og selskapsformer
- Eksempler på systemforbedringer i årets budsjett:
 - Fase ut særfradraget for store sykdomsutgifter
 - Fjerne lønnsfradraget for enkeltpersonforetak

Samhandlingsreformen

Målsettingene med samhandlingsreformen:

- gjøre tjenestene mer helhetlige og koordinerte for brukerne
- legge til rette for mer effektiv ressursbruk
- fremme helseforebygging
- bygge opp tilbud nær der folk bor der dette er kostnadseffektivt og til beste for pasientene

Fra 1. januar 2012 skal kommunene:

- betale for utskrivingsklare pasienter i sykehusene
- finansiere 20 pst. av kostnaden ved spesialisthelsetjenester
- Bygge opp et døgntilbud for øyeblikkelig hjelp

Noen hovedsatsinger

- Arbeid
- Velferd
- Kommunene
- Samferdsel
- Samfunnssikkerhet

Les mer på:

www.statsbudsjettet.no